

УТВЪРЖДАВАМ:

РОСИЦА КАРАМФИЛОВА

МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА
СРЕДА И ВОДИТЕ

ПРОТОКОЛ

№ 28

от заседание на Национален съвет по биологичното разнообразие

На **13.10.2022 г.**, се проведе заседание на Национален съвет по биологичното разнообразие (НСБР).

На заседанието присъстваха 24 членове на НСБР. Заседанието се ръководи от г-жа Мария Бояджийска, председател на НСБР при наличен кворум.

Съгласно чл. 19 от Правилника за устройството и дейността на НСБР, заседанието се счита за **редовно**.

Заседанието започна, съгласно предварително изпратения **дневен ред**, а именно:

Дневен ред, начален час – 10.00 ч.

1. Разглеждане на предложения за общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за защитена зона BG0000366 “Кресна - Илинденци” и защитена зона BG0002003 “Кресна“.

В заседанието участваха:

1. Мария Бояджийска – МОСВ, председател;
2. Мирослав калугеров – МОСВ, заместник-председател;
3. Надя Михайлова – МОСВ, секретар на НСБР.

и следните членове на съвета:

1. Валери Георгиев - МОСВ, държавен експерт, дирекция НСЗП;
2. Елена Стефанова - МОСВ, началник отдел ЗТ, дирекция НСЗП;
3. Людмила Каменова - МОСВ, главен експерт в отдел „Натура 2000, дирекция НСЗП;
4. инж. Спас Тодоров - МЗм, началник отдел СПГС;
5. Ирена Георгиева – заместник – министър на туризма;
6. Елисавета Михайлова – МЕ, държавен експерт;
7. Светослав Илиев, МИИ, старши експерт;
8. арх. Габриела Каменова – МРРБ, началник отдел УТ, дирекция УТАТУ;
9. Мартин Георгиев – МТС, директор на дирекция КПП;
10. Мария Миладинова-Иванова – ИАОС, главен експерт;
11. д-р инж. Елена Рафаилова - ИАГ, гл. експерт;
12. Димитрина Чакърва - ИАРА, гл. експерт;
13. доц. д-р Владимир Владимиров – ИБЕИ, БАН;
14. гл. ас. д-р Йордан Кошев - ИБЕИ, БАН;
15. доц. д-р Десислава Сопотлиева - ИБЕИ, БАН;
16. доц. д-р Александър Делков – Институт за гората, БАН;
17. доц. д-р Гана Гечева – ПУ, БФ, Пловдив;
18. проф. д-р Петър Желев – Лесотехнически университет;
19. доц. д-р Елиза Петрова Узунова – СУ „Св. Климент Охридски“, БФ;

20. проф. д-р Димчо Захариев – Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“;
21. доц. д-р Стоян Бешков – НПИМ, БАН заместник-директор;
22. арх. Веселин Василев - Съюз на ландшафтните архитекти в България;
23. Александър Дуцов – Сдружение „ВВФ България“.

На заседанието не присъстваха следните членове на съвета:

1. доц. д-р Валентина Тодорова – БАН, Институт по океанология;
2. доц. д-р Катя Узунджалиева - ИГРГ “Константин Малков”.

На заседанието, без право на глас, присъстваха:

1. Антония Йорданова – МРРБ, държавен експерт, заместник член на НСБР;
2. Калина Колева – МЕ, главен експерт, заместник член на НСБР;
3. Ася Донева – МОСВ, дирекция НСЗП, държ. Експерт в отдел „Натура 2000“

Постъпили и депозиранни становища и материали по т. 1 от дневния:

- Вх. № 94-00-984/05.10.2022 г. становище от доц. д-р Стоян Бешков, заместник-директор на НПИМ, БАН;
- Вх. № 94-00-984/11.10.2022 г. приложение 1 към становище от № 94-00-984/05.10.2022 г. - Мотиви за одобряване на решенията на работна група 1 създадена съгласно препоръка 212/2021 на постоянния комитет на Бернската конвенция и другите предложени решения от доц. д-р Стоян Бешков, заместник-директор на НПИМ, БАН;
- Вх. № 04-00-2814/07.10.2022 г. становище от г-н Александър Дуцов, представител на ВВФ;
- Вх. № 33-00-256/12.10.2022 г. Списък с експерти, подкрепящи работната група група 1 създадена съгласно препоръка 212/2021 на постоянния комитет на Бернската конвенция;
- Вх. № 04-00-2814/12.10.2022 г. становище от л. арх. Веселин Василев, Съюз на ландшафтните архитекти;
- Вх. № 04-00-2814/12.10.2022 г. становище от инж. Валентин Чамбов, заместник – министър на земеделието;
- Вх. № 04-00-2814/12.10.2022 г. становище от инж. Стоян Тошев, изпълнителен директор на ИАГ.

Г-жа Мария Бояджийска откри заседанието и даде думата на членовете на Съвета да се представят, след което благодари и продължи с встъпителни думи, като подчерта, че счита за привилегия да е председател на съвет именно в такъв състав от представители на научната общност и администрацията. Отбеляза началото на един дълъг процес на разработване и подготвяне на специфични и подробни конзервационни цели не само за тези две защитени зони, които може би са едни от най-красивите местности, но и за още 400 защитени зони, процес в който се очаква да участва всеки със своите компетенции и възможности. Изрази своята надежда за една бъдеща успешна работа, която започва днес и в рамките на един конструктивен диалог, в смисъла на дълбокото сътрудничество между научната общност, неправителствените организации и администрацията да достигне до нещо, което наистина да работи. Напомни, че са проведени многобройни срещи и обсъждания, като е предоставена максимално широка обществена достъпност. Акцентира вниманието на всички към нейната значимост и важност, към откритостта, прозрачността и последващо следване и спазване именно на тези основни принципи от администрацията, която към момента ръководи. Поради тази причина е и бил удължен обществения достъп до специфичните и подробни природозащитни цели на двете защитени зони и поради тази причина ще продължи в този дух на конструктивност и диалог да се развиват отношенията с всички заинтересовани страни в този процес. Обърна внимание, че отговорността на Съвета на това заседание е да излезе с решение, като предложи на министъра на околната среда и водите да одобри специфични и подробни природозащитни цели за двете защитени зони – ЗЗ “Кресна - Илинденци” и ЗЗ “Кресна“.

Движейки се по регламент и прилагайки Правилника за дейността на НСБР, одобрен от

министъра на околната среда и водите, провери наличието на кворум и благодари на екипите, които са работили през последните две години по разработването на специфичните и подробни природозащитни цели, благодари на екипа на ИБЕИ-БАН, на НППМ, на Института за гората и на всички останали учени и изследователи, които са се включили в тази нелека задача. Помоли присъстващите да превъзмогнат емоциите и да следват работата за общото благо.

В съответствие с разпоредбите на Правилника за дейността на Съвета напомни следното:

Съветът взема решения с явно гласуване на присъстващите членове и с обикновено мнозинство. Право на глас имат титулярите или в случай на отсъствие – техните заместници. Особени мнения се мотивират и представят до председателя в 7-дневен срок от заседанието на Съвета. Предвид многобройния състав на Съвета, предложи на присъстващите, изказванията да се ограничат до три минути, за което секретарят на Съвета следва да следи. Уточни, че това няма за цел да ограничава възможностите за изказване на мнения, а напротив има за цел да даде възможност на всеки да изложи своето мнение. Отбеляза, че в съответствие с изискването на Правилника, тези които установят наличие на частен интерес във връзка с разработването на подробните и специфични цели, трябва да декларират това обстоятелство като подадат Декларация до председателя на съвета. Помоли членовете на съвета да проявят будна съвест. За улеснение на всички предложи на тези, които имат записващи устройства и желаят да си запазят записи от заседанието, да ги извадят и оставят отпред с цел по-високо качество на записите. Представи дневния ред на заседанието:

1. Разглеждане на предложения за общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за защитена зона BG0000366 “Кресна - Илинденци” и защитена зона BG0002003 “Кресна“. Попита членовете на съвета за предложения по дневния ред, след което даде думата на доц. д-р Бешков.

Доц. д-р Бешков уведоми присъстващите, че е изпратил писмено становище с проект на решения, с което да се приемат приоритетните цели и приоритетите, които са постигнати на Консensusната група, като същите са предоставени на всички членове на Съвета. Доц. Бешков раздаде на всички членове на Съвета копия на неговото становище. Отбеляза, че отделно два дни преди заседанието са изпратени в МОСВ и мотиви към становището, които не са изпратени до членовете на Съвета, и поради тази причина раздаде на всички членове на Съвета копия на този документ. Ограничавайки се в рамките на регламентиранияте минути за изказване, обърна внимание на консensusното решение на цялата научна общност, а именно за наличието на пълен консensus, наличието на протоколи, представи на членовете на Съвета копия от подписки от експерти херпетолози, експерти в групата на “large carnivores” - хората, които работят едри бозайници, учени от НППМ, учени от ИБЕИ. Отбеляза, че това което е прието като консensusно решение от работната група е одобрено и се приветства от Бернската конвенция. Самото консensusно решение произтича от една резолюция 212 на Бернската конвенция. Обърна внимание на полученото писмо от 07 октомври 2022 г. от Бернската конвенция, което би следвало да е получено и в МОСВ, с което се приветстват постигнатите цели, постигнатия консensus, като изказват мнение, че това наистина е направено, така като е трябвало да бъде направено и чакат резултатите от другите две работни групи, които е трябвало да се свикат и заработят, но така и не е станало. Допълни, че консensusното решение е одобрено и приветствано и от ЕК, както и от членове на ЕК, лично от тях. Припомни, че консensusното решение е минало на обществено обсъждане за разлика от другото решение, което се предлага тук, в момента и, което не е подлагано на обществено обсъждане. Посочи, че фактически такава е процедурата, за да бъде одобрено решението от НСБР, трябва да бъде подложено на обществено обсъждане.

Г-жа Бояджийска увери членовете на Съвета, че по отношение на всички документи, свързани с подготовката на специфичните и подробни природозащитни цели, лично от нея са проверени и са били подложени на обществен достъп и обществено обсъждане. В този ред на мисли отбеляза, че предложението по първа точка от дневния ред, в този му вид отговаря на това което е казал доц. д-р Бешков и предлага да се продължи по дневния ред. Обобща, че формулировката на точката от дневния ред напълно отговаря на изказването на доц. д-р Бешков, а именно: Разглеждане на предложения за общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за защитена зона “Кресна - Илинденци” и защитена зона “Кресна“. Предлага заседанието да продължи с кратко представяне от зам. председателя на предложението на дневния ред, както и да представи информация за постъпилите становища в

хода на проведения обществен достъп и обществени обсъждания по така разработените специфични и подробни природозащитни цели за двете защитени зони. Даде думата на г-н Калугеров, като отново прикани всички за конструктивност и оперативност.

Г-н Калугеров благодари и приветства новия състав на Съвета на НСБР, като изрази своята надежда за настояща и бъдеща работа в дух на професионализъм. В допълнение към изказването от председателя на Съвета по отношение конфликта на интереси, запозна членовете с разпоредбата на чл. 18 от Правилника - **Чл. 18.** (1) Всички членове на Съвета, в това число и представителите на ЮЛНЦ са лица, заемачи публични длъжности по смисъла на чл. 3, т. 17 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и по отношение на тях се прилагат разпоредбите на закона.

(2) Всеки член на Съвета, когато има частен интерес във връзка с изпълнение на своите правомощия по точка, включена за разглеждане в дневния ред на съответното заседание, е длъжен да декларира това обстоятелство като подаде предварително декларация по чл.12, т. 4 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси за наличие на частен интерес по конкретен повод по образец, приложение № 3 към този правилник.

(3) Всеки член на Съвета е длъжен да се отстрани сам от изпълнение на правомощията си като участник в заседанието на съвета, съгласно чл.19, ал.1 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, когато има частен интерес по конкретен повод по точка, включена в дневния ред на заседанието.

Обърна внимание на членовете, че декларациите са подготвени и на разположение за всеки, който смята, че е необходимо да попълни такава, след което продължи с представянето на точката от дневния ред.

1. Разглеждане на предложения за общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за защитена зона BG0000366 "Кресна - Илинденци" и защитена зона BG0002003 "Кресна"

Предвид настояването на службите на ЕК за спешни корективни действия, с оглед констатираното от тях продължаващо неизпълнение на задълженията на страната за определяне на достатъчно специфични и подробни цели за опазване на защитените зони и конкретни мерки за тяхното постигане, довело до входиране и на искова молба срещу страната в Съда на ЕС, бе взето решение в спешен порядък да бъде възложено разработването на такива. Към момента чрез различни инструменти е осигурено разработването на специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за всички защитени зони от екологична мрежа Natura 2000 в страната. В процес на разработване или приемане са специфичните цели за 86 защитени зони.

Първите защитени зони, за които бе възложено пилотно разработване на специфични и подробни природозащитни цели, съгласно изискванията на ЕК, бяха двете защитени зони, разположени в района на Кресненското дефиле – защитена зона за местообитанията BG0000366 "Кресна - Илинденци" и защитена зона за птиците BG0002003 "Кресна". В изпълнение на Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. между Министерство на околната среда и водите (МОСВ) и „ДИКОН ГРУП“ ЕООД за обществена поръчка с предмет „Пилотно разработване на четвърто ниво природозащитни (консервационни) цели за целевите обекти на защитена зона BG0000366 "Кресна - Илинденци" за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и защитена зона BG0002003 "Кресна" за опазване на дивите птици" бяха разработени съответните документи със специфични и подробни цели на опазване на двете защитени зони. Резултатите от изпълнението на дейностите по договора бяха приети с Констативен протокол от 26.10.2021 г., като съдържанието на документите бе консултирано от международни експерти, ангажирани от Европейската комисия. В хода на консултациите и проведените експертни срещи са изяснени редица изисквания на ЕК по отношение на необходимата детайлност на специфичните цели и подхода на разработването им. Отбелязано бе, че е необходимо **съществено доразвитие на методологичната основа на България**, в посока по-задълбочено проучване, анализиране и отразяване на екологичните изисквания на видовете и природните местообитания, и параметрите за състоянието им, които са в основата на формулирането на специфични цели. В резултат беше разработена и съгласувана от ЕК методология за разработване на специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона, съгласно която:

- Целите трябва да бъдат разработени за всяко местообитание и вид, със значително присъствие в защитената зона;
- Целите трябва да бъдат разработени на базата на най-добрите налични научни познания, произтичащи главно от докладванията по директивата за птиците и местообитанията, стандартните формуляри за данни, проведените полеви проучвания и литературата;
- Тъй като наличните данни не винаги са достатъчни за определяне на целите, следва да бъдат определени междинни цели, които да идентифицират пропуските в данните и стратегиите за запълване на тези пропуски в рамките на определен период;
- Тъй като целите отразяват текущото познание от една страна и текущото природозащитно състояние на местообитанията и видовете, от друга, те следва да бъдат адаптирани и актуализирани периодично (напр. на всеки 6 или 12 години), вероятно в случая – 6;
- Целите следва да се основават на онези показатели за видовете и типове местообитания, които са решаващи за тяхното състояние. Състоянието на типовете местообитания зависи основно от действителната площ на този тип местообитание и състоянието на неговите структури и функции, за видовете от размера на популацията и състоянието на характеристиките на местообитанието, които са важни за съответния вид. Освен това релевантният натиск и заплахи могат да повлияят на състоянието, както на типовете местообитания, така и на видовете.
- За определяне на целите е необходимо да се дефинира текущата ситуация на видовете и местообитанията и/или ситуацията по времето, когато зоната е била приета, за да се сравни с необходимата или желана ситуация (целева стойност), като се използват горепосочените индикатори.
- Целевите стойности са присъщи за благоприятното състояние на типовете местообитания или видовете (например нивото и сезонната амплитуда на подземните води в типовете местообитания - блата), или са специфични за зоната (например размерът на жизнеспособната популация в дадена зона);
- Необходимото или желано състояние на видовете и местообитанията трябва да гарантира, че те могат да се поддържат в зоната в дългосрочен план, и че тяхното състояние в зоната може да допринесе за благоприятното природозащитно състояние на биогеографско/национално ниво.
- Като абсолютен минимум целите трябва да удостоверят, че се изпълнява задължението за недопускане на влошаване на състоянието по Директивата за местообитанията (член 6, параграф 2). Следователно целевото или необходимото състояние на типовете местообитания и видовете е поне ситуацията, която е била налице, когато зоната е била приета.

Въз основа на горните принципи, целите се представят в следния формат:

1. Идентификация: кратък, но изчерпателен преглед на характеристиките на типовете природни местообитания и видове, предмет на опазване (целевите обекти), по отношение на тяхната идентификация, техните екологични изисквания и тяхното разпространение.
2. Природозащитно състояние: описание на текущото състояние на целевите обекти на биогеографско/национално ниво според най-новите доклади по Директивата за птиците и Директивата за местообитанията и състоянието в защитената зона според Стандартния формуляр за данни и най-новата информация.
3. Специфични цели за обекта в защитената зона в табличен формат, включващ следните колони:

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
-----------	---------------	-----------------	-------------------------	---------------------------------------

Разработените в изпълнение на този договор цели са придружени от съответните пространствени данни в цифров вид за конкретните площи и находища, посочени в тях - картен материал и геобаза данни.

Обръщам внимание на писмо от службите на Комисията от септември 2021 г. според което:

Българските експерти и експертите на Комисията са постигнали съгласие относно формата на специфичните цели, параметрите, мерните единици и нивото на количествено определяне на целевите стойности за всеки един от обектите, предмет на опазване в защитените зони, според техните индивидуални екологични изисквания. Тази работа се определя като изключително важна, предвид и най-новата съдебна практика на Съда на ЕС по отношение на необходимото качество на целите за опазване (решение от 17 декември 2020 г., С-849/19, Комисията срещу Гърция) и Нотата на Комисията по въпроса от 2012 г. Очакването на службите на ЕК е, че оставащата работа по ЗСПЦ за двете защитени зони (както и за всички останали защитени зони от Натура 2000 в България) ще използва изцяло наличната и договорена методология и формат.

В изпълнение на Препоръка 212 (2021) на Постоянния комитет на Бернската конвенция, разработените по договора специфични и подробни цели на опазване на двете защитени зони са разгледани в сформирана със Заповед на министъра на околната среда и водите работна група, в която участие са взели представители на научни институти на БАН, университети, Националният природонаучен музей и на неправителствени организации, вносители на предложенията за защитените зони.

С Протокол от проведено на 20.06.2022 г. заседание, работната група е приела проект на общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на защитена зона BG0000366 "Кресна - Илинденци" и защитена зона BG0002003 "Кресна". В рамките на работната група са направени промени в специфичните и подробни природозащитни цели за двете защитени зони, спрямо първоначално разработените по Договор Д-30-14/07.04.2020 г., като също така целите са допълнени с общите цели на двете защитени зони, съгласно заповедите им за обявяване и приоритетни цели за двете зони по предложение на Националния природонаучен музей към БАН и природозащитни неправителствени организации. Приет е един общ документ, като приложение към протокола на работната група от 20.06.2022 г., който включва:

- общи цели на двете защитени зони, съгласно заповедите им за обявяване – без промяна;
- приоритетни цели за двете зони по предложение на НПМ и НПО;
- специфични и подробни природозащитни цели (таблична част), съгласно резултатите от изпълнението на Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. между Министерство на околната среда и водите (МОСВ) и „ДИКОН ГРУП“ ЕООД, с нанесени корекции от работната група по отношение на видовете: Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*), Леопардов смок (*Zamenis situla*), Шипобедрена костенурка (*Testuda graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), *Вълк (*Canis lupus*) и *Мечка (*Ursus arctos*);
- Придружаваща текстова и картна информация към специфичните цели от посочения по-горе договор, без промяна, която по време на работата на работната група е представена, но не е дискутирана и одобрена от групата.

Нанесените промени от страна на работната група по отношение на конкретните видове се изразяват в премахване на информация, като е посочено основание че тази информация представлява варианти за смекчаване на негативните влияния върху популациите, която би следвало да е част от процедурите по ОС. Изтрита е информация за конкретни места за прилагане на смекчаващи мерки за постигане на целите. Не са приети разработените нови модели за местообитанията на тези видове, тъй като е счетено, че те нямат научна достоверност, като не са дадени аргументи в тази посока. По отношение на площта на местообитанията на тези видове е предложено да се реферира към специфичните доклади от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза Г“, като това предложение също не е обосновано и аргументирано.

В протокола от последното заседание на работната група са приети още следните решения:

- Работната група отправя препоръка към Националния съвет по биологично разнообразие (НСБР) преди приемането на общите, приоритетните, специфичните и подробни природозащитни цели на защитена зона BG0000366 "Кресна - Илинденци" за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и защитена зона BG0002003 "Кресна" за опазване на дивите птици, да обърне внимание на следното:

1. Липсата на доверителни интервали за числените стойности на предложените параметри (бел. следва да се има предвид, че редица от заложените в целите стойности на параметрите са изчислени на базата на модели)

2. Необходимостта от преформулиране на някои цели, които в текста имат характер близък до мерки;

3. Използваните модели за определяне на някои числови стойности на целите;

- Работната група препоръчва на министъра на околната среда и водите:

1. Да подобри данните за разпространението на природните местообитания и видовете в защитена зона BG0000366 "Кресна - Илинденци" и защитена зона BG0002003 "Кресна";

2. Да изгради публична геобаза данни за разпространението на видовете и местообитанията със система за актуализация и допълване в следствие на теренни проучвания;

3. Да разработи специфични и подробни природозащитни цели за следните видове, предмет на опазване в защитена зона BG0000366 "Кресна - Илинденци" - Лицена (Голяма огневка) (*Lucaena dispar*) и Пъстър пор (*Vormela peregusna*) и да се прецизират целите или предмета на опазване за защитена зона BG0002003 "Кресна" по отношение на видовете Далматински сокол (*Falco biarmicus*), Тръстикова блатар (*Circus aeruginosus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*) и Зеленоножка (*Gallinula chloropus*).

4. Да се адресират другите посочени слабости в специфичните и подробни природозащитни цели, изтъкнати по време на дискусиата в работната група на 20.06.2022 г.

5. След окончателното приемане на специфичните и подробни цели на двете защитени зони да се направи преглед и при необходимост актуализация на предмета и целите на опазване в заповедите за обявяване на защитените зони.

На 13 юли 2022 г. министърът на околната среда и водите одобри резултатите от работата на работната група и пълният текст на документа с предложения проект на общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели за двете защитени зони, както и протокола с окончателните решения на работната група бяха публикувани за обществен достъп на **15.07.2022 г.**

Във връзка с постъпили запитвания от страна на заинтересовани страни в хода на обществените обсъждания бе удължен срокът за представяне на становища до **16.09.2022 г.**, като бе осигурен публичен достъп и до първоначалните документи със специфични и подробни природозащитни цели за зоните, изготвени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.

В хода на обществения достъп са постъпили няколко становища от Агенция „Пътна инфраструктура“, СДП „Балкани“, Българската минно-геоложка камара, Дикон груп ЕООД, Клъстер Зелен транспорт, Балкански център за устойчивост и екологичен инженеринг, НГК Природата за хората и регионите, НГС Природата за хората, ВВФ България и Национална асоциация Българско Черноморие.

Всички постъпили становища, предложения, препоръки и коментари в хода на общественото обсъждане са публикувани в материалите за днешното заседание, поради което считам че всички членове са се запознали с тях и не е необходимо да ги представяме подробно.

След разглеждането на настоящата точка от дневния ред на НСБР ще се пристъпи към официализирането на целите за тези зони, чрез съответните актове, тъй като процеса по определяне на тези цели е забавен критично много. Продължавайки последователността на дневния ред, предложи на председателя на Съвета да се даде думата на членовете, които са изразили писмени становища да ги представят.

Г-жа Бояджийска благодари на г-н Калугеров за подробното изложение, като обърна внимание на обема на извършената през последните две години работа, който не следва да бъде

разглеждан повърхностно. Предложи по реда на постъпване на писмени становища в МОСВ, тези които желаят да ги изложат устно на заседанието да го направят, като първи представил своето становище е доц. д-р Бешков.

Г-н Калугеров направи уточнение за членовете на Съвета, като нов състав на НСБР, че съгласно действащия Правилник, писмените становища, следва да бъдат изпращани в срок пет дни преди заседанието. Обърна внимание, че към момента е направено всичко възможно да се изпратят всички постъпили становища до членовете на Съвета, но въпреки това се е стигнало до недоразумение с допълнително изпратените мотиви от доц. д-р Бешков, за което се е разбрало в последния момент и предвид това същите не са изпратени своевременно до членовете на Съвета. Отново обърна внимание на регламентирания в Правилника срок за изпращане на писмени становища от членовете на Съвета, който е пет дни преди заседанието, съобразен с административната и техническа организация относно получаване, запознаване и уведомяване всички членове с постъпилите становища. Даде думата на доц. д-р Бешков.

Доц. д-р Бешков благодари и уточни, че становището е изпратено в седем дневен срок, а мотивите са изпратени по-късно, но по същото време са постъпили и други становища, също не спазили срока, които въпреки това са изпратени, за което не възразява, но смята, че би следвало да се прилага едни стандарт за всички, като се надява това да не се повтаря за в бъдеще. Уточни, че няма да чете становището, а ще изложи пред членовете на Съвета мотивите, като по-важни за приемането на становището на консенсусната група, като обръща внимание на факта, че това е консенсусно становище, което говори много. Акцентира, че това е становище, което не е изготвено от фирма или от отделен институт, а с консенсус на научната общност, за което има протокол, минало е обществено обсъждане, след което изрази недоверие, че има някой, който да оспорва този факт, но въпреки това е готов да отговаря на въпроси за повечето групи, за които е запознат.

1. Официалното одобрение от НСБР на решенията на работната група (предложени решения от 1 до 3) е необходимо, за да се спази препоръката на Бернската конвенция. Без такова решение - България ще влезе в тежки наказателни процедури и финансови санкции. Препоръките на постоянния комитет са част от самия текст на Бернската конвенция. В комитета и секретариата на Конвенцията участва и Европейската комисия (ЕК). Препоръка 212 е одобрена консенсусно (включително от тогавашната правителство) и приветствана, като значителен демократичен напредък от целия комитет на конвенцията. В своите документи ЕК никога не се позовава на Бернската конвенция (не може да го прави за да няма намеса), но ЕК стриктно се съобразява с Конвенцията във всички свои действия и решения.

2. Решенията на работна група 1 са подкрепени от ЕК. В свое писмо от 27 юли ЕК пише: *„Разбираме, че работната група, създадена от българското Министерство на околната среда и водите за финализиране на тези SSCO (чието завършване не беше включено във финансираната от Комисията техническа подкрепа), вече е приключила работата си. Единствената оставаща стъпка, преди приемането им, е задължителното обществено обсъждане.“*

Допълни, че резолюция 212 на Бернската конвенция от 2021 г. препоръчва създаването на три работни групи – едната за околна среда, каквато бе създадена и приключи успешно работата си в срок. Втората - за транспорт, за която се получи Заповед за създаването ѝ, но такава не е заседавала. Третата – за работа с местното население, която също не се е състояла. Бернската конвенция в свое писмо от 07 октомври изразява надежда, че в най-кратък срок ще има решение по тези две работни групи.

3. Решенията на работна група 1 са подкрепени и от решението на Бюрото на Бернската конвенция от 15-16 септември: *„Бюрото благодари на страните за техния съвместен доклад и приветства постепенния напредък в изпълнението на Препоръка № 212 (2021).*“

4. Решенията на работна група 1 са консенсусни и са взети с официалното участие на представители на НПМН, ИБЕИ, които също така са работили и по специфичните цели на фирма Дикон, БФ, ЛТУ и т.н.

Допълни, че промените които са направени в частта за херпетологията за 5 вида влечуги са подкрепени с приложена подписка от всички херпетолози, което обобщава пълния консенсус.

5. Направените ревизии в специфичните и подробни цели на 4 вида влечуги и 2 вида едри хищници са обща позиция на водещите специалисти в областта на херпетологията и

на водещите специалисти в по едри хищници - налище е научен консенсус.

Изложи аргументи по отношение наличието на местообитания на мечка в зоната, като потвърди, че след направена справка се оказва, че има изплатени обезщетения на нанесени щети от мечки в самата зона. В с. Влахи има център за едрите хищници.

По отношение на земноводните и влечугите, отбеляза, че за тях са били направени смекчаващи мерки от колега Б. Наумов, но същият е казал, че тези мерки по никакъв начин няма да се отразят на смъртността и няма да имат благоприятно въздействие върху популациите на земноводните и влечугите. В последствие този херпетолог е заменен с друг. Уточни, че няма да чете цялото становище, а само ще отбележи, че за групата, за която е специалист, колега Б. Златков, който е и негов дипломант и докторант, същия е сложил лицената в категория D, което означава, че тя трябва да отпадне като предмет на опазване в зоната, но остава във формуляра. Потвърди, че видът го има и е представител в зоната, за което има налични данни. Отбеляза също така, че след консултация с ихтиолог Т. Стефанов по отношение на вида риба Распер, който в едно становище се предлага да отпадне. Видът е намерен през 2016 г. по проект на С. Чешмеджиев в зоната Кресна.

Изключването на тези видове от предмета на опазване в зоната не е обосновано. Апелира за обмен на достоверна и актуална информация, която е налична между колегите, но поради неразбиране или нежелание тази информация не се използва и по този начин се достига до неверни и изкривени резултати. Също така обърна внимание, че в доклада на Дикон има пропуск по отношение неотчитането, че една от основните цели и приоритети, с които е обявен Кресненския пролом е неговото значение като биокоридор.

Г-жа Бояджийска благодари на доц. д-р Бешков за подробното изложение на становището и мотивите, и даде думата на г-н Дуцов, представител на ВВФ.

Г-н Дуцов отбеляза, че в приложеното от ВВФ становище се изразява подкрепа на решението, което е взето от консенсусната група, тъй като представлява широк форум на всички заинтересовани страни, всеки е имал възможност да се изкаже, да участва, а и експертите са мотивирали своето решение. Относно оценката за мечката и вълка изрази своето особено мнение, тъй като дефиницията за постоянно присъствие и популация е различна от тази в Доклада на Дикон груп ЕООД.

Г-жа Бояджийска благодари и даде думата на арх. Василев, представител на Съюза на ландшафтните архитекти.

Арх. Василев благодари и изложи накратко личното си становище, като експерт по отношение на двете разработени възможности за цели, които са преминали през всякаква процедура, като подкрепи целите по Договора с Дикон груп ЕООД. По отношение на общото становище на СЛА, допълни, че СЛА не са участвали в обсъждания, не са и запознати с предишни варианти на решения на НСБР. След запознаване с изпратените материали за заседанието на НСБР членове на УС на СЛА са обсъдили информацията в тях и изразява следното:

1. Поради изключително големия обем на приложените материали за разглеждане за заседанието на НСБР, предлагаме подобен род документи да имат писмено резюме в обем, така че да има възможност за взимане на по-бързо и по-точно решение;
2. Считаме, че е уместно направените анализи и формулирани цели да се извеждат и на *екосистемно ниво*. Това би придало цялостност на съответните експертни мнения.
3. Предлагаме да се търси връзка на целите и с *ландшафта /ландшафтите*, тъй като биологичното разнообразие е в специфична връзка и с ландшафтите.

Г-жа Бояджийска благодари на арх. Василев и даде думата на представител на Министерство на земеделието, за да изложи депозираното становище.

Г-н Тодоров направи бележка по отношение сроковете за изготвяне на съответните становища, които са били много кратки, предвид писмото на МОСВ изпратено на 20 септември и приложените материали за разглеждане, които са изключително обемисти.

Г-жа Бояджийска уточни и допълни, че подробните и специфични цели от страна на МОСВ са публикувани на 16 юли, впоследствие срока е удължен до 16 септември, след което е сформирано заседанието на Съвета. Всички заинтересовани страни, за които тези документи

представяват интерес и са важни за тяхната работа, са имали възможност достатъчно дълго време да ги разгледат и коментират. Благодарим за становището от Министерство на земеделието.

Г-н Тодоров се извини за предизвикания диалог, който звучи като оправдание и продължи с представяне на становище от инж. Валентин Чамбов, заместник – министър на земеделието:

В отговор на Ваше писмо с регистрационен индекс 0403-221/20.09.2022 г., относно провеждане на заседание на Националния съвет по биологично разнообразие, насрочено за 13 октомври 2022 г., Министерството на земеделието изразява следното становище по т. 1 от дневния ред „Разглеждане на предложения за общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за защитена зона BG0000366 “Кресна - Илинденци” и защитена зона BG0002003 “Кресна“:

1. Министерството на земеделието съгласува предложените общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на защитена зона BG0000366 “Кресна - Илинденци” и защитена зона BG0002003 “Кресна“ така както са посочени в документа „Разработени специфични природозащитни цели по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. за обществена поръчка с предмет "Пилотно разработване на четвърто ниво природозащитни (консервационни) цели за целевите обекти на защитена зона BG0000366 “Кресна - Илинденци” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и защитена зона BG0002003 "Кресна" за опазване на дивите птици“, след отразяване на следните бележки и предложения:

1.1. по раздел „Специфични цели за защитена зона за местообитанията BG0000366 „Кресна-Илинденци – Горски природни местообитания“:

На стр. 6 – 216, в посочения раздел е публикувана информация – в текстов и табличен вид, за показателите, мерната единица, целевата стойност, специфичните цели за защитената зона и допълнителна информация, посредством които се оценява и определя благоприятното състояние на конкретната територия, заета от съответното горско местообитание, в контекста на опазване в защитената зона. За параметрите среднопретеглен състав на първия дървесен етаж, среднопретеглена пълнота на първия дървесен етаж, среднопретеглена възраст на първия етаж, среднопретеглено участие на конкретни дървесни видове в състава на първия дървесен етаж, среднопретеглена стойност на наличието на биотопни дървета, количество мъртва дървесина, среднопретеглена стойност на наличие на големи/биотопни дървета, площ на горите във фаза на старост, не са налични данни в поддържаната и публично достъпна официална горска база данни или същите са недостатъчно детайлни. За всяка конкретна територия, заета от горските природозащитни местообитания - 91AA*, 91BA, 91CA, 91E0*, 91M0, 91Z0, 91C0, 92D0, 92A0, 95A0, 9110, 9130, 9150, 9170, 9180*, 9260, 9410, 9530*, 9560*, въз основа на посочените по-горе показатели и целеви стойности, са определени специфични цели за защитената зона.

В тази връзка предлагам да бъде взето под внимание обстоятелството, че посочените по-горе понятия (параметри) не са въведени в употреба чрез съответните законови или подзаконовни нормативни актове. Липсват законови или подзаконовни дефиниции на посочените параметри (термини, понятия). Гореописаните показатели са в несъответствие с т. 2 а, б, в, г, к от Приложение № 4 към чл. 17, ал. 4, чл. 22, ал. 2 и 3, чл. 26, ал. 1, чл. 62, ал. 3 от Наредба № 18 от 07.10.2015 г. за инвентаризация и планиране в горските територии. По отношение на специфичните цели за защитената зона - няма научно-обосновано и нормативно заложено изискване за поддържане на: среднопретеглена пълнота, среднопретеглено участие на определен дървесен вид, за подобряване на средната възраст на първия дървесен етаж до достигане на определена стойност, както и за поддържане среднопретегленото участие на конкретен дървесен вид в състава на първия дървесен етаж с конкретна целева стойност.

Във връзка със специфичните цели за защитената зона, свързани с параметъра „среднопретеглена възраст“ и съответните ограничения, Ви информирам, че турнусите за сеч са определени нормативно в Приложение 5 към чл.21, ал.1, чл.67, ал.1, чл.76, ал.3 и 5 и чл.96, ал.3 от Наредба 18/07.10.2015 г за инвентаризация и планиране в горските територии.

По отношение на горите във фаза на старост, следва да се отбележи, че такива са определени не само със Заповед № РД 49-493 от 13.12.2016 г. на министъра на земеделието и храните, но и със сертификацията на горските територии по стандартите на FSC (към момента – около 80% от общата площ на държавните горски територии), както и с областните планове за развитие на горските територии. В рамките на другите видове собственост - общинска, на физически лица и на юридически лица, тези процеси също са в процес на действие - определяне на гори във фаза на

старост. Необходимо е да се предвидят и осигурят стимули и компенсационни механизми, за да се обособяват такива гори.

Съгласно Наредба № 8 от 5 август 2011 г. за сечите в горите, отгледните сечи се провеждат при спазване на определени изисквания за пълнота на насаждението, а при възобновителните сечи най-общо се прилага система от изисквания за спазване на определени показатели за склопеност и интензивност при извеждането на сечи в насажденията. Въпреки, че показателят за пълнота не е включен като фактор при извеждане на възобновителни сечи, с намаляване на склопеността на едно насаждение едновременно се оказва влияние и върху неговата пълнота, т.е. намаляването на стойностите на тези два параметъра е взаимосвързано и относително пропорционално.

Конкретно за част от гореописаните горски местообитания:

а. на стр. 141-152 *Горско природно местообитание 9150 Термофилни букови гори Cephalanthero-Fagion*

В съответствие с така поставената целева стойност за пълнота на първия дървесен етаж, не могат да бъдат проведени следните лесовъдски намеси:

- осветителна и окончателна фаза на краткосрочно-постепенната сеч, при която изискването на чл. 24, ал. 6 и 7 на Наредбата е съответно склопеност 0,3-0,4 при осветителната фаза и оставяне на 3 до 5 биотопни дървета на хектар при окончателната фаза;

- отваряне на прозорци при групово-постепенната сеч в местата със започнал възобновителен процес, както и тяхното разширяване при следващи намеси и последващото провеждане на съответните отгледни сечи в тях, за случаите на достигане на цел от 0,6 и по-малка склопеност за насаждението;

- неравномерно-постепенна сеч, която съгласно чл. 27, ал. 2 от Наредбата се прилага в насаждения или групи от насаждения със склопеност над 0,6, но след извеждането на сечта, съответната склопеност се довежда до пълнота, по-ниска от поставената за цел за съответният хабитат;

- последващо отваряне на котли при групово-изборната сеч;

- принудителни и санитарни сечи в насаждения пострадали от абиотични или биотични повреди, като в тези случаи е необходимо да се поясни, че са възможни изключения.

В съответствие с така поставената цел за средна възраст на първия дървесен етаж, над 100 г., ще се затрудни прилагането на следните лесовъдски намеси:

- окончателна фаза на краткосрочно-постепенната сеч;

- принудителни и санитарни сечи в насаждения над 100 г. възраст и пострадали от абиотични или биотични повреди в значителна част от площта си, които следва да са изключения.

По отношение на наличието на биотопни дървета, изискването на чл. 65, ал. 3 от Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (Наредбата) е при маркирането на насаждения за сеч да се запазват най-малко 3 - 5 бр. дървета на хектар с диаметър над 20 см на височина 130 см с цел осигуряване на биотопна дървесина.

С предложените специфични цели тези изисквания са завишени, като изразявам мнение, че посочените показатели са възможни за изпълнение, но следва да се отбележи, че тяхното прилагане зависи изцяло от наличието на подобни индивиди и правилният им подбор. Поставената специфична цел на защитената зона – „Подобряване на количеството на мъртва дървесина до достигане на целева стойност от най-малко 10% от запаса, но не по-малко от 25 m³/ha“ следва да бъде прецизирана, доколкото „подобряване“ е качествен показател несъотносим към количеството, както и текстът: „10 % от запаса“ – от дървесния запас на местообитанието на 1 ha или спрямо друг показател?

б. на стр. 153-164 *Горско природно местообитание 9170 Дъбово-габъррови гори от типа Galio-Carpinetum.*

В съответствие с така поставената целева стойност за пълнота на първия дървесен етаж, не могат да бъдат проведени следните лесовъдски намеси:

- осветителна и окончателна фаза на краткосрочно-постепенната сеч;

- отваряне на последващи прозорци при групово-постепенната сеч;

- неравномерно-постепенна сеч;

- отваряне на последващи котли при групово-изборната сеч;

- провеждане на окончателната фаза на постепенно-котловинната сеч, съгласно чл. 25, ал. 6 от Наредбата;

- отваряне на котли при постепенно котловинната сеч, съгласно чл. 25, ал. 4 от Наредбата; принудителни и санитарни сечи в насаждения пострадали от абиотични или биотични повреди;

- намеси в зрели издънкови насаждения от групата за превръщане и за смесено семенно-издънково стопанисване, със започнала възобновителна сеч, различна от неравномерно-постепенна или постепенно котловинна сеч. Съгласно утвърдени указания № 8612/06.04.2021 г. на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, за групата издънкови зрели насаждения за превръщане и за смесено семенно-издънково стопанисване има изискване за минимална пълнота, при която се провежда неравномерно-постепенна, постепенно-котловинна сеч и отглеждане на подраства. Тези мероприятия няма да се провеждат при въвеждане на ограничението за пълнота, за местообитанието.

По отношение на специфичната цел „Поддържане на среднопретеглената възраст на първия дървесен етаж ≥ 80 г.“ следва да бъде взето под внимание обстоятелството, че при въвеждане на това ограничение издънковите гори с възраст под 80 г. ще останат без лесовъдските намеси, задължителни за провеждане в издънковите насаждения за превръщане в семенни и за групата на насажденията за семенно-издънково стопанисване.

По отношение на специфичните цели за защитената зона, свързани с количество мъртва дървесина и броя на биотопните дървета, бележките съвпадат с тези, посочени за предходното местообитание.

в. на стр. 166–174 *Горско природно местообитание 9180* Смесени гори от типа Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове.*

По отношение на целевата стойност за среднопретеглена пълнота на първия дървесен етаж, както и за постигане на специфичната цел „Поддържане на средно претегленото участие на обикновен явор, хиркански клен и обикновен бук в състава на първия дървесен етаж $\geq 90\%$ “ не позволява да бъдат проведени следните лесовъдски намеси:

- сечи съгласно чл. 32, ал. 3 и 4 от Наредбата;
- осветителна и окончателна фаза на краткосрочно-постепенната сеч;
- неравномерно-постепенна сеч;
- принудителни и санитарни сечи в насаждения пострадали от абиотични или биотични повреди;

- намеси в зрели издънкови насаждения от групата за превръщане и за смесено семенно-издънково стопанисване, със започнала възобновителна сеч, различна от неравномерно-постепенна или постепенно котловинна сеч.

По отношение на средната възраст на първия дървесен етаж, при въвеждане на това ограничение издънковите гори с възраст под 80 годишна възраст, ще останат без задължителните намеси за групата за превръщане в семенни и за групата за семенно-издънково стопанисване.

По отношение на специфичните цели за защитената зона, свързани с подобряването на количеството мъртва дървесина, бележките съвпадат с тези на предходното местообитание.

г. на стр. 40-51 *Горско природно местообитание 91E0* Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae).*

По отношение на целевите стойности за пълнота на първия дървесен етаж и минимална възраст не могат да бъдат проведени следните лесовъдски намеси:

- провеждане на окончателната фаза на постепенно-котловинната сеч, съгласно чл. 25, ал. 6 от Наредбата;

- отваряне на котли при постепенно-котловинната сеч, съгласно чл. 25, ал. 4 от Наредбата; принудителни и санитарни сечи в насаждения пострадали от абиотични или биотични повреди;

- намеси в зрели издънкови насаждения от групата за превръщане и за смесено семенно-издънково стопанисване, със започнала възобновителна сеч, различна от неравномерно-постепенна или постепенно котловинна сеч.

По отношение на специфичните цели за защитената зона, свързани с подобряването на количеството мъртва дървесина, подобряване на среднопретеглената възраст на първия дървесен етаж и увеличаване на броя на биотопните дървета на определена възраст бележките съвпадат с тези, посочени за предходните горски природни местообитания.

д. на стр. 52-64 *Горско природно местообитание 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори.*

По отношение на целевата стойност за среднопотеглена пълнота на първия дървесен етаж, не могат да бъдат проведени следните лесовъдски намеси:

- осветителна и окончателна фаза на краткосрочно-постепенната сеч;
- неравномерно-постепенна сеч;
- принудителни и санитарни сечи в насаждения пострадали от абиотични или биотични повреди;
- първоначално или последващо отваряне на прозорци при групово-постепенната сеч; провеждане на окончателната фаза на постепенно-котловинната сеч, съгласно чл. 25, ал. 6 от Наредбата; първо отваряне на котли при постепенно-котловинната сеч, съгласно чл. 25, ал. 4 от Наредбата;
- намеси в зрели издънкови насаждения от групата за превръщане и за смесено семенно-издънково стопанисване, със започнала възобновителна сеч, различна от неравномерно-постепенна или постепенно котловинна сеч.

По отношение на показателя „среднопотеглена възраст на първия дървесен етаж ≥ 65 г.“ - при въвеждане на това ограничение издънковите гори с възраст под 60 годишна възраст, същите ще останат без задължителните намеси за групата за превръщане в семенни и за групата за семенно-издънково стопанисване. Не може да се извежда и окончателна фаза на краткосрочно-постепенната сеч. По отношение на специфичните цели за защитената зона, свързани с параметрите: среднопотеглен състав на първия дървесен етаж, площ на горите във фаза на старост, количеството на мъртва дървесина и за наличието на биотопни дървета, бележките и мотивите съвпадат с тези за предходните местообитания. Поставените съответни специфични цели, свързани с подобряване на количеството на мъртва дървесина, поддържане на среднопотеглена средна възраст на първия дървесен етаж, поддържане на среднопотегленото участие на конкретни дървесни видове в състава на първия дървесен етаж и поддържане на среднопотеглена пълнота на първия дървесен етаж предлагаме да бъдат преформулирани, прецизирани или да отпаднат.

По отношение на останалите горски природни местообитания: 91AA*, 91BA, 91CA, 91Z0, 91C0, 92D0, 92A0, 95A0, 9110, 9130, 9260, 9410, 9530*, 9560* съответните констатации и бележки съвпадат с констатираните за горепосочените горски природни местообитания.

Така предложените целеви стойности на лесовъдските показатели за описаните гори по горски природни местообитания позволяват да се направи заключението, че ще бъде невъзможно провеждането на горечитираните лесовъдски намеси и мероприятия в горските територии. За да се избегне това е необходимо промяна на показателите, коригиране на целевите стойности на показателите и коригиране или прецизиране на съответните специфични цели на зоната, в съответствие с действащата законова уредба – Закона за горите, Закона за биологичното разнообразие и съответните подзаконовни нормативни актове. Другата възможност би била наличието на съществени промени в горепосочените действащи закони и подзаконовни нормативни актове, свързани с инвентаризацията и планирането в горските територии, както и с извеждането на лесовъдските мероприятия в горските територии.

Горите изпълняват много функции и въпреки, че включените в Натура 2000 приоритетно трябва да постигнат или поддържат благоприятното състояние на съответния тип природно местообитание, те следва устойчиво да балансират екологичните, социалните и икономическите функции. Изразявам разбирането, че е най-добре да се ползват утвърдените „Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000“, като се провеждат дългосрочни лесовъдски намеси.

Следва да бъдат взети под внимание и предприети необходимите действия, предвид следните констатации: а. липса на доверителни интервали за числените стойности на предложените параметри; б. необходимостта от преформулиране на някои стратегически цели, които имат характер на мерки; в. необходимост от обосноваване и/или прецизиране на използваните модели за определяне на числовите стойности на някои от показателите и параметрите, както и на съответните специфични цели за защитената зона (горското природно местообитание).

1.2. Подкрепяме предложените общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели, отнасящи се за видовете риби и техните местообитания в защитените зони BG0000366 „Кресна – Илинденци“ и BG0002003 „Кресна“, така както са посочени в „Разработени специфични природозащитни цели по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. за обществена

поръчка с предмет "Пилотно разработване на четвърто ниво природозащитни (консервационни) цели за целевите обекти на защитена зона BG0000366 "Кресна - Илинденци" за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и защитена зона BG0002003 "Кресна" за опазване на дивите птици".

Предложените специфични цели и установената необходимост от промени в стандартните формуляри за данни (СФД) за видовете риби, включени в предмета на опазване в защитената зона „Кресна - Илинденци“ от екипа, провел проучванията през 2021 г., се основават на най-актуалните налични научни данни.

Към момента няма данни за присъствието на вида Распер (*Aspius aspius*) в защитена зона BG0000366 „Кресна – Илинденци“ и същият не е регистриран повече от 50 години. Отсъствието на вида е било налице още при определянето на защитената зона по Директивата за местообитанията. Видът не е регистриран по време на провеждания мониторинг по Рамкова директива за водите от 2009 г. до сега, както и във всички проведени изследвания на видове риби през периода. В този контекст, видът следва да бъде изключен от СФД.

Изключването на вида от СФД за зоната е в съответствие с документ, приет на срещата на NADEG през април 2021 г., за премахване на местообитания и видове като предмет на опазване в зоните по Натура 2000 (Doc Nadeg 21-04-04). В него се посочва, че даден вид може да бъде премахнат от обектите на опазване при изпълнение на следните условия: могат да се предоставят доказателства, че видът не е присъствал в зоната, когато е била първоначално предложена (за защитена зона по Директивата за местообитанията (SCI) и могат да бъдат предоставени доказателства, че видът никога не е присъствал в зоната от първоначалното ѝ предложение за защитена зона), като в конкретния случай и двете условия са налице.

В допълнение, считам за целесъобразно след окончателното приемане на специфичните цели на зоните да се направи актуализация на предмета на опазване, определен в Заповед № РД-264 от 31 март 2021 г. на министъра на околната среда и водите за обявяване на Защитена зона BG0000366 „Кресна – Илинденци“, като местообитанията на вида Распер (*Aspius aspius*) отпаднат от предмета на опазване на зоната.

Г-жа Бояджийска благодари и даде думата на представител от ИАГ да изложи становището на инж. Стоян Тошев, изпълнителен директор на ИАГ.

Д-р инж. Рафаилова благодари и информира присъстващите за съвместната работа с Министерство на земеделието, като уточни, че приложеното становище от инж. Стоян Тошев, изпълнителен директор на ИАГ е идентично с това на МЗм, като подкрепи становището на Министерството на земеделието в частта му с горските местообитания.

Г-жа Бояджийска благодари и даде думата на присъстващите за други становища и мнения.

Доц. д-р Кошев се представи и изказа своето становище относно определянето на целите по отношение влечугите, като уточни, че е разговарял с колеги, които са работили в проекта на Дикон - доц. д-р Наумов, доц. д-р Луканов, които ясно са изразили мнение, че данните които са предоставени на Дикон груп ЕООД след това не са отразени в крайния вариант. В приложената подписка, споменатите колеги подкрепят мнението на консенсусната група. По отношение вида – мечка, изрази своето несъгласие в написаните цели на Дикон груп ЕООД, където се споменава че няма местообитания на вида, което не е вярно и не отговаря на истината. Обобща, че становището на неговите колеги е в подкрепа на предложението на консенсусната група.

Г-жа Бояджийска благодари и даде думата на доц. д-р Сопотлиева - ИБЕИ, БАН.

Доц. д-р Сопотлиева благодари и заяви, че се оттегля от гласуването, тъй като е един от авторите на текстовете на целите за негорските местообитания и растителния вид, който е в ЗЗ „Кресна – Илинденци“ по договора с Дикон груп ЕООД. Обърна внимание на негорските местообитания и растителния вид, като уточни, че по същество няма противоречия между така представените цели разработени от фирма Дикон и така, както са приети в разработката на Работната група. Колегите фитоценолози, които са участвали в тази работна група са приели текстовете и предложенията, таблиците може да се каже, че са абсолютно идентични, възприети са параметрите, целевите стойности и така формулираните цели. Единствена разлика, която е отбелязана в становището на Дикон е структурното разместване на текста, т. е в предложението на Работната група са изведени първо само в табличен вид нещата, а тази обща въвеждаща част е като Приложение.

Г-жа Бояджийска благодари и даде думата на г-н Тодоров.

Г-н Тодоров зададе процедурен въпрос по отношение наименованието на споменатите групи – Консенсусната група и Работната група, като предложи да се уточни, тъй като не става ясно дали се визират две групи или става въпрос за една.

Г-жа Бояджийска се опита да обясни, че доц. д-р Бешков има предвид Работната група назначена през месец февруари от министъра на околната среда и водите, която е имала за цел отново да обсъди и да преразгледа разработените първоначално специфични и подробни природозащитни цели, след което даде думата на доц. д-р Бешков.

Доц. д-р Бешков потвърди, че става въпрос за Работна група 1, съгласно изискването на резолюция 212 на Бернската конвенция от 2021 г., която преразглежда, преработва и допълва, това което е направено от „Дикон груп“ ЕООД, за да отговаря на изискването на член 4, параграф 4 от Директивата за местообитанията, че трябва да има приоритизирани цели, което императивно се изисква от чл. 6 от същата Директива.

Г-жа Бояджийска благодари и даде думата на г-н Калугеров да представи становището на дирекция НСЗП.

Г-н Калугеров представи становището на дирекция НСЗП:

относно предложения за общи, приоритетни, специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за защитена зона BG0000366 “Кресна - Илинденци” и защитена зона BG0002003 “Кресна“

След като разгледа получените в хода на обществените обсъждания становища, предложения, възражения и изложените мотиви от различните заинтересовани страни, дирекция НСЗП изразява следното становище:

Съгласно указания на ЕК разработваните към момента документи със специфични и подробни цели на опазване на защитените зони в страната трябва да са съобразени с методологията, разработена в рамките на техническата помощ, финансирана от DG REGIO на ЕК. Всички разработвани към момента документи със специфични и подробни цели на опазване на защитените зони в страната са съобразени с тази методологията, като се съобразява и утвърдената от министъра на околната среда и водите „Концепция за разработване на специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за зони от екологичната мрежа НАТУРА 2000“. В изпълнение на Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. между Министерство на околната среда и водите (МОСВ) и „ДИКОН ГРУП“ ЕООД за обществена поръчка с предмет „Пилотно разработване на четвърто ниво природозащитни (консервационни) цели за целевите обекти на защитена зона BG0000366 “Кресна - Илинденци” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и защитена зона BG0002003 “Кресна“ за опазване на дивите птици“ бяха разработени съответните документи със специфични и подробни цели на опазване на двете защитени зони, съобразени изцяло с изискванията на ЕК. Разработените цели следват определена логическа последователност и са структурирани в отделни документи за всяка от разглежданите защитени зони.

Сформираната със Заповед на министъра на околната среда и водите работна група е изготвила предложение за общи, приоритетни, специфични и подробни цели на ниво защитена зона за защитена зона BG0000366 „Кресна – Илинденци“ и защитена зона BG0002003 „Кресна“, които да бъдат одобрени в един общ документ. Считаме предложението за одобряване на целите в един общ документ за нецелесъобразно, тъй като целите трябва да се определени за всяка зона по отделно.

В тази връзка считаме за целесъобразни предложенията специфичните и подробни цели на опазване на двете защитени зони да бъдат представени в тяхната цялост и логическа последователност, съгласно приетата от ЕК методология, като бъдат структурирани в два отделни документа за всяка от разглежданите защитени зони, както е следвания подход при определяне на целите за останалите защитени зони, разработени до момента.

Не считаме за необходимо в отделен документ да бъдат преповтаряни общите цели на опазване на защитените зони, както и видовете и местообитанията, предмет на опазване в тях, така както те са въведени със заповедите за тяхното обявяване. Предлагаме, аналогично на следвания подход при разработваните специфични и подробни цели на опазване за други защитени зони, принципно приети на предходно заседание на Националния съвет по биологично разнообразие (НСБР), в уводната част на документите да се реферира към заповедта за обявяване на защитената

зона и заложените в нея общи природозащитни цели на съответната защитена зона. Това за което трябва да се следи е специфичните и подробни цели на опазване да съответстват на целите, определени със заповедта за обявяване.

На следващо място обръщаме внимание, че термин „приоритетни цели“ не е нормативно определен в общностното законодателство или в насоките и указанията на Европейската комисия. Изискването на ЕК към държавите-членки е да се определят специфични за зоната цели на опазване. В методологията, разработена в рамките на техническата помощ, финансирана от DG REGIO на ЕК не е предвидено разработването на приоритетни цели, доколкото това не се изисква и от самата ЕК. Самите цели не могат да бъдат приоритизирани. Приоритизиран може да бъде обекта/предмета на опазване, респективно конкретни действия или природозащитни мерки. В Нотата на ЕК за определяне на специфичните цели от 2012 г. е направено ясно разграничение между понятията „консервационни цели“, „консервационни приоритети“ и „консервационни мерки“, като е посочено, че много често тези три термина се използват, без да се прави концептуална разлика между тях. Въпреки че са очевидно взаимосвързани, те са отделни понятия.

В нотата на ЕК от 2012 г. е посочено, че цитирам „Консервационните приоритети са определяне на най-важните видове/местообитания, за които трябва да се предприемат действия и/или на най-важните или спешни мерки, които трябва да бъдат взети. Такива приоритети могат също така да бъдат установени на различни нива (европейско, биогеографско, национално, регионално, местно ниво/ниво зона). Член 4.4 посочва необходимостта от „установяване на приоритети“ при обявяването на дадена зона от значение за Общността като специална консервационна зона. Също така обаче трябва да се отбележи, че вече е направена определена приоритизация, когато териториите са били избрани за включване в мрежата „НАТУРА 2000“ и е важно да се гарантира, че всички защитени зони в мрежата „НАТУРА 2000“ се управляват по начин, който гарантира, че техният принос за постигането на БПС е оптимизиран.“

Съгласно Решение на Съда на ЕС по дело С-849/19, в параграф 50 определянето на природозащитните цели е необходима предпоставка за обявяването на защитените зони и за определянето на консервационните приоритети и мерки. Т.е. **определянето на целите предхожда определянето на консервационните приоритети и мерки. За да имаме правилно определени приоритети на опазване е много важно да имаме правилно определени природозащитни цели.**

В параграф 53 от същото съдебно решение е посочено - цитирам:

„Макар че е ясно от член 4, параграф 4 от Директивата за местообитанията, че определянето на специалните консервационни зони и определянето на приоритетите за опазване трябва да се извърши възможно най-скоро и в рамките на максималния период от шест години от момента, в който територията от значение за общността е избрана съгласно процедурата, посочена в параграф 2 от този член, този период се прилага и за установяването на целите за опазване, като се има предвид, че тези цели са необходими за определянето на тези приоритети и следователно трябва да предхождат определянето на тези приоритети.

В този смисъл, посочената приоритетност в чл. 4.4. на Директива за местообитанията **няма отношение към задължение за разработване на приоритетни цели**, а приоритетност по отношение предприемане на действия за обявяване на специална защитена зона и съответно – **определяне на специфични цели и мерки**, които да се изпълнят в по-спешен порядък.

Посочените по-горе текстове от решения на съда, цитирани и в становището на WWF, категорично **потвърждават това разбиране**. Цитираното задължение за „*решаване на конфликти между различни цели и претеглянето на една цел спрямо друга, за да се изведат приоритети*“, следва да се извърши в процеса на разработването на самите цели. Това задължение е изпълнено при разработването на специфичните цели на двете защитени зони. За това могат да се дадат редица примери:

Пример 1: TESTUDO GRAECA (ШИПОБЕДРЕНА КОСТЕНУРКА)

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания - Пълнота на първия дървесен етаж в подходящите горски местообитания	Части от единицата	До 0,5 в гори, които не са природни местообитания, включени в Директивата за местообитанията За горски местообитания, включени в Директивата за местообитанията, целевата стойност трябва да е в съответствие с целевата стойност на конкретния тип местообитание	Предпочитани местообитания за вида са открити терени с тревна и храстова растителност, покрайнини на гори, поляни, разредени широколистни гори (особено дъбови) и др. Това осигурява достатъчно слънчево греене и наличие на достатъчно места за припичане на слънце. В тази връзка, пълнотата на първия дървесен етаж в горски местообитания не трябва да надвишава 0,5. За да се хармонизира целевата стойност по този параметър на вида с целевите стойности на горските местообитания, е необходимо да се направи следното разграничение: <ul style="list-style-type: none"> ✓ За гори, които не са горски местообитания съгласно Директивата за местообитанията, целевата стойност трябва да бъде: до 0,5; ✓ За горски местообитания съгласно Директивата за местообитанията, целевата стойност трябва да е в съответствие с целевата стойност на конкретния тип местообитание. Доколкото това е прагова стойност за горските местообитания, изчислена като среднопретеглена стойност, част от горските местообитания могат да отговарят на изискването за пълнота до 0,5.

Както е видно от текстовете в колона „Допълнителна информация“, при разработването на целите за тези този вид костенурка и **извършена проверка дали е налице конфликт в целевите стойности по параметрите на целите** на костенурката, с тези на горските природните местообитания, които са и местообитания за този вид. Установено е, че в някои случаи пълнотата на първия дървесен етаж при горските местообитания е по-висока от оптималната за костенурката. Извършена е експертна оценка дали приоритет следва да се даде на целите за костенурката или на целите на горските местообитания. Взето е решение, че в случаите, в които местообитанието на костенурката съвпада с площта на разпространение на горските местообитания, приоритет следва да се даде на горските местообитания и целевата стойност по този параметър следва да отговаря на екологичните им изисквания. Това решение се обуславя от факта, че шипобедрената костенурка има **по-широки екологични изисквания и може да обитава разнообразни местообитания**, а не само горски местообитания. Освен това, доколкото това е прагова стойност за горските местообитания, изчислена като среднопретеглена стойност, част от горските местообитания могат да отговарят на изискването за пълнота до 0,5. В този контекст, извършената приоритизация няма да доведе до влошаване на състоянието на вида в зоната.

За сравнение, в така наречените „приоритетни цели“ е заложена приоритетност по отношение на този вид костенурка. Работната група е извършила корекция в целевата стойност за площ на

местообитанията на вида в зоната – от 8 241 ha на 22 019,59 ha или около 50% от територията на защитена зона „Кресна – Илинденци“. В посочените 22 019,59 ha са включени и слабопригодните местообитания на вида. **Ако тази приоритетна цел бъде запазена, то редица горски местообитания умишлено следва да бъдат доведени до неблагоприятно състояние**, за да отговорят на изискванията на костенурката, която изисква по-ниска пълнота на първия дървесен етаж на гората. Това представлява **умишлено влошаване на тяхното състояние, което е недопустимо** съгласно изискванията на Директива за местообитанията.

Посочената хармонизация на целите за различни видове и типове местообитания е извършена в **комуникация и под супервизията на експертите, ангажирани от ЕК**. За целта са изпълнени следните стъпки:

1. Изготвени са карти на местообитанията на видовете. Определените площи съответстват на подходящите им местообитания, необходими за опазване и жизнеспособност на техните популации.
2. Определени са целите по параметри за видовете и природните местообитания.
3. Извършен е преглед на припокриването на териториите на местообитанията на видовете с площите на разпространение на природните местообитания.
4. Извършен е анализ дали е налице противоречие в целевите стойности по параметри, отнасящи се към една и съща територия.
5. Извършена е хармонизация на целевите стойности по параметри, там, където е установено противоречие, в конкретните територии от зоната, където има припокриване на местообитания на видове, с природни местообитания. Това е извършено на базата на добро познаване на екологията на целевите обекти, така че хармонизираните целеви стойности да съответстват на екологичните изисквания на тези обекти. Целта е да не се допусне влошаване в състоянието на обектите. Приоритизацията е аргументирана в колона „Допълнителна информация“, навсякъде, където това е необходимо.

По този начин е изпълнено изискването на ЕК целите да не си противоречат.

Във връзка с изложеното не считаме че в документите за специфичните и подробни цели трябва да се включват приоритизираните цели, предложени от работната група.

По-скоро, текстове включени в раздели А.ІІ и Б.ІІ от документа на работната група, касаещи приоритетните цели, могат да бъдат използвани при последващо определяне на природозащитни приоритети, които следва да бъдат разработени в отделен документ. Специфичните цели и изведените приоритети следва да са в пълен синхрон. Информацията изложена в раздели А.ІІ и Б.ІІ от документа относно „специфични цели, свързани с биотичните, абиотичните характеристики на зоната, природните процеси в зоната, заплахите и въздействията“ по същество има характера на обосновки и общи насоки към управлението на съответната защитена зона, включително в някои случаи и на мерки за постигане на целите, а не на конкретни цели на опазване, съответно нямат отношение към определянето на специфичните цели, а по скоро може да намери приложение при разработването на планове за управление. Обръщаме внимание, че решенията в Протокола от работата на работната група, предвиждат текстовете представляващи по същество мерки да бъдат ревизирани. Следва да се има предвид, че с документите за целите не могат да бъдат въведени конкретни мерки за тяхното постигане, тъй като за въвеждането на мерки и особено забрани и ограничения на дейност в Закона за биологичното разнообразие е предвиден конкретен ред.

На следващо място следва да се отбележи, че независимо от поетите ангажименти в хода на обсъжданията на работната група, до момента в МОСВ не са представени данни и информация, които да ни позволят да приемем направените предложения за промени на предложените оценки за видовете Лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*) и да се разработят специфични цели за тях, както и по отношение на видовете Далматински сокол (*Falco biarmicus*), Тръстикова блатар (*Circus aeruginos*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*) и Зеленоножка (*Gallinula chloropus*). В тази връзка към момента нямаме основания въпросните видове да бъдат включвани като предмет на опазване в съответната защитена зона и за тях да се разработват специфични цели, с оглед изложеното в Протокола с решенията от заседанията на работната група.

Също така, приемаме че с подобряването на данните и информацията ще е необходимо прецизиране на текстовете на целите, като този принцип е заложен и в одобрената от ЕК методология за разработване на специфични и подробни цели на опазване на ниво защитена зона. За да могат да бъдат практически приложими и адекватно съобразявани от компетентните органи и заинтересованите страни, документите въвеждащи цели на опазване на защитените зони следва да бъдат съпроводени и от пространствени данни, съответстващи на обхвата на заложените в тях параметри. За да бъде изпълнено това условие, както и изпълнени препоръките на работната група и на Постоянния комитет на Бернската конвенция за създаване на обща публична геобаза данни, е необходимо всички внасяни предложения по отношение на целите да са съпроводени със съответните пространствени данни към тях.

Конкретно по предложените промени от работната група по специфичните цели, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г.:

1. На първо място работната група е направила промяна в структурата на специфичните цели за целевите обекти, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. Таблиците, които съдържат параметрите на специфичните цели и техните целеви стойности са изведени в началото на Приложение 1 към Протокол от 28 юни 2022 на работната група. Цялата останала информация, в т.ч. екологични изисквания, състояние съгласно последните докладвания, данни за разпространение в защитената зона, карти на това разпространение, е представена в отделен раздел, след самите таблици със специфичните цели. В Приложение 1 към протокола на работната група е посочено, че тези важни текстове, които съдържат цялата научна аргументация за избора на параметри и за определянето на техните целеви стойности, не са били дискутирани и одобрявани от групата. Неотчитането на тази научна аргументация и извеждането и в самостоятелен раздел, след самите цели, не дава възможност да се разбере защо са избрани точно тези параметри на целите за конкретен вид или местообитание, как са определени техните целеви стойности и защо постигането на тези цели може да осигури благоприятно състояние на конкретния целеви обект в зоната.

Считаме, че структурата и логичната последователност на документа за специфичните цели, следва да се запази така както е била разработена по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., и приета от експертите, ангажирани от ЕК.

2. На следващо място работната група е направила промени в параметрите за пет вида от херпетофауната (Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*), Ледпардов смок (*Zamenis situla*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) и Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и два вида бозайници, т.е. за 7 от общо 134 целеви обекта.

Промените за видовете от херпетофауната се отнасят до два параметъра: „Обща площ на подходящите местообитания на вида в защитената зона“ и „Свързаност на местообитанията на вида“.

Редакциите по параметър: „Обща площ на подходящите местообитания на вида в защитената зона“, касаят промяна в стойността на този параметър за четири от посочените пет вида влечуги, а за един вид не е променена.

Становището на „Дикон Груп“ ЕООД, което споделяме е, че определените стойностите по този параметър по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г. са коректно определени и не трябва да бъдат променяни:

- Те са определени на база задълбочен анализ на всички налични данни за защитената зона, в съответствие с екологичните изисквания на видовете влечуги и задълбочен преглед на всички научни публикации в областта (виж приложената, в специфичните цели на тези видове, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., използвана литература);
- Целевата стойност включва само подходящи местообитания за тези видове и това отговаря на указанията на ЕК;
- Целевата стойност е аргументирана детайлно от приложените GIS анализи и слоеве, изготвени в рамките на договора, както и анализа на всички налични данни от регистрации на тези видове.

Обръщаме внимание, че представителите на ЕК бяха категорични, че в местообитанията на видовете трябва да бъдат включени само такива, които със сигурност са подходящи за вида и са важни за неговото благоприятно състояние, а не да се залагат площите на всички потенциални местообитания. Слабопригодните и непригодните местообитания следва да не бъдат разглеждани като обект на целенасочено опазване, тъй като не съответстват на биологичните потребности на видовете. От екологична гледна точка подобна парадигма е напълно правилна, понеже не би допуснала промени на условия, които биха се явили важни за други видове.

Във връзка с това, считаме за целесъобразна бележката, че слабопригодните и непригодните участъци от моделите на местообитанията на видовете, изготвени в рамките на проекта за картиране на защитените зони, не следва да бъдат разглеждани като обект на целенасочено опазване. Този подход по отношение на земноводните и влечугите е възприет и на предходно заседание на НСБР за разглеждане на изготвени специфични и подробни цели за други 41 защитени зони, като при тях се прие като площ на местообитанията в целите да се реферира към площта на пригодните и оптималните местообитания от проекта за картиране, при липса на други по-точни, актуални и статистически достоверни данни. Още повече, че целевата стойност е заложена като минимална за параметъра.

Така например, по отношение на вида Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*) е предложено да се реферира към площите на местообитанията на вида от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“, като е посочена цел за поддържане на най-малка площ на местообитанията, съответстваща на сбора от площите на оптималните, пригодните и слабо пригодните местообитания на вида в защитената зона. При следване на възприетия на предходно заседание на НСБР подход за разглеждане на изготвени специфични и подробни цели за други 41 защитени зони, като площ на местообитанията в целите да се реферира към площта на пригодните и оптималните местообитания от проекта за картиране, за конкретния вид това би означавало целева площ от 5 694,19 ха, като минимум за поддържане.

Аналогично е предложението и по отношение на видовете *Zamenis situla* (Леопардов смок), *Testudo graeca* (Шипобедрена костенурка) и *Testudo hermanni* (Шипоопашата костенурка).

По отношение на вида Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*), също така в одобрения от работната група документ е допусната техническа грешка, като сборът, определящ общата площ на местообитанията от проекта за картиране е 14 002,22 ха, а не 14 022, 22 ха.

Редакциите по параметър „Свързаност на местообитанията на вида“ касаят пет вида влечуги. Работната група е премахнала аргументацията на целевата стойност по този параметър, а именно: „Отсъствие на значителен бариерен ефект в поне 20% от дължината на съществуващите изкуствени бариери“, посочена в колона „Допълнителна информация“. Премахнатият текст пояснява защо са избрани посочените 10 участъка и каква е тяхната дължина (тези 20% представляват 10 участъка с обща дължина от 3,3 km). В аргументацията е посочено, че дължината на път Е79 през защитената зона е 15,5 km, без да се включват двата тунела и трите моста над р. Струма. Не цялото трасе обаче предизвиква фрагментация на местообитанията на тези видове. В голяма част от трасето не съществува възможност за придвижване на екземпляри от видовете, поради специфични характеристики на терена, например стръмни склонове. В резултат от проведените теренни проучвания в зоната са идентифицирани 10 участъка от път Е 79, където преминаването би било възможно. Общата дължина на тези 10 участъка е 3,3 km или 20% от дължината на съществуващите изкуствени бариери. Без яснота кои са точно тези участъци и как те са били определени, последващото планиране на мерки за преодоляване на фрагментацията на местообитанията би било невъзможно. Поради премахването на част от текста остава неясно защо целевата стойност по параметъра е отсъствие на значителен бариерен ефект в поне 20% от дължината на съществуващите изкуствени бариери и защо не е предвидена цел за намаляване на бариерния ефект от Е79, за останалите 80% от пътното трасе.

От друга страна, съгласно единствения мотив на работната група за изтриване на текстове по този параметър, а именно че тази информация представлява варианти за смекчаване на негативните влияния върху популациите, която би следвало да е част от процедурите по ОС, съответно е изтрита информация свързана с прилагане на смекчавачи мерки за постигане на целите, принципно бихме могли да се съгласим. В този смисъл изречението „Ограничаването на тази фрагментация в участъците, в които видът може да пресече трасето на пътя (където теренът, неговият наклон и обрастване с дървесна растителност са благоприятни) може да се постигне чрез

прилагане на инженерни мерки в избрани участъци от пътя.“ в графа „Допълнителна информация“ за петте вида от херпетофауната трябва да бъде преформулирано, като се премахнат елементите, характеризиращи го като бъдеща мярка. Текстът в графа „Специфични за зоната цели за опазване“, трябва да запази първоначалната си редакция без изтритата част.

3. По отношение на Кафява мечка (*Ursus arctos*) са нанесени значителни промени в параметрите в таблицата с целите - нанесени са допълнителни данни от специфичния доклад за вида, премахната е информацията за възможните участъци за преминаване на мечки през дефилето, като показател за свързаност на местообитанията е предложен „Площ на субоптимални местообитания, осигуряващи свързаност на потенциалните местообитания като се реферира към площта на тези местообитания, определени за вида Европейски вълк. Не считаме за целесъобразен подходът за автоматично пренасяне на данните и моделите за един вид към друг, още повече че разработеният модел на субоптималните местообитания на вълка, към който се реферира, не показва свързаност на местообитанията през дефилето, което влиза в противоречие с изложеното в текста за целите и на двата вида (Приложена карта).

4. По отношение на Европейския вълк е променена популационната единица – от „Брой семейни глутници“ на „Брой семейни двойки“. Глутницата (семеината група) стои в основата на дългосрочното оцеляване на вълка и гарантира жизнеспособната му популация. Обръщаме внимание, че и в Плана за действие за вълка в България 2020 числеността на вида е определена в „семеина група“ или „глутница“ и в индивиди. От екологична гледна точка глутницата се явява основна популационна единица и в този смисъл същата не следва да се променя. Това бе потвърдено и от експертите, ангажирани от ЕК, които консултираха процеса на разработване на специфичните цели. Работната група е премахнала и текстове от колона „Допълнителна информация“, пряко свързани с определяне на настоящото състояние на местообитанията на вида в зоната, както и с анализ на настоящата свързаност на тези местообитания. В този смисъл считаме, че тази информация следва да се запази.

5. На следващо място работната група не е приела разработените нови модели за местообитанията на споменатите седем вида, тъй като е счетено, че те нямат научна достоверност, като не са дадени аргументи в тази посока. По отношение на площта на местообитанията на тези видове е предложено да се реферира към специфичните доклади от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“, като това предложение също не е обосновано и аргументирано. Предложено е залагане на цел за поддържане като най-малка площ на местообитанията, съответстваща на сбора от площите на оптималните, пригодните и слабо пригодните местообитания на вида в защитената зона. Тази информация е взета предвид и е включена в документите, разработени от „Дикон Груп“ ЕООД. Следва да се отбележи, че по отношение на изготвените в рамките на проекта за картиране модели, също са били изтъквани редица слабости, като точността на данните от моделирането и ограничения брой регистрации, на база на които са изготвени също следва да се вземе предвид. Част от полигоните от картирането попадат в населените места, вкл. върху видимо застроени терени към 2007 г. Има значителни разлики в моделите от проекта за картиране и актуализираните модели от проекта за целите, като по втория модел (този от Дикон) са определени като подходящи площи, които не са включени в първоначалния модел (този от картирането). С цел прецизиране на подходящите местообитания на видовете в защитената зона, на базата на екологичните им изисквания е извършена нова оценка на площта на подходящите местообитания, при използването на данни от лесоустройствените проекти за територията на държавните горски стопанства в границите на зоната, данни за релефа, данни от физическите блокове и за речната мрежа. Извършен е GIS анализ, чрез който са подбрани площи, отговарящи на определени критерии, съответстващи на екологичните изисквания на съответните видове. Тези информация е била предмет на контрол от страна на ангажираните от ЕК експерти. В тази връзка разработените нови модели за местообитанията на видовете не следва да се променят.

По отношение на предложените корекции в данните и информацията, съпътстващи специфичните и подробни цели на опазване, внесени в хода на обществените обсъждания от СДП Балкани, становището на дирекция НСЗП е както следва:

Нанесените корекции заменят картния материал и премахват информацията, свързана с разработените нови модели за нуждите на определянето на специфичните цели на опазването съгласно тези от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“, съобразно нанесените корекции в целите в Приложение 1 към Протокола с решенията на работната група.

По отношение на вида Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*) обаче в разгледаните от работната група цели (т. А.ИІ.5 от Приложение 1 към Протокола с решенията на РГ 1) са запазени стойностите, съответстващи на анализите, направени в първоначалните документи по приетия от МОСВ договор. Поради това не считаме, че предложените промени са целесъобразни. Нанесени са корекции и в информацията относно необходимостта от корекции в СФД на защитената зона, като използваните текстове по отношение на популационната единица не кореспондират с последните текстове в документите, включени в Приложение 1 към протокола на работната група и включват некоректна информация от предходни варианти на документите, които не считаме за целесъобразно да бъдат приети. Предлагат се промени в качествените оценки в СФД за вида *Emys orbicularis*, които не са били предмет на обсъждане в работната група и които и в двата варианта на документа се базират на експертно мнение и не са подробно аргументирани, така че да позволяват да се вземе решение от трета страна.

По отношение на видовете *Elaphe quatuorlineata*, *Zamenis situla*, *Testudo graeca*, *Testudo hermanni*, *Canis lupus* и *Ursus arctos* е допълнена и информацията от Червената книга, включително са посочени и описаните в нея необходими мерки за опазване на вида. Същевременно, при някои от видовете са запазени и предходните пасажи в текста, в които също се посочва информация от Червената книга, като се дублира информация в текстовете. След прецизиране на текстовете, считаме че информацията може да бъде приета.

Предложение за решение на НСБР:

По т.1 НСБР предлага на министъра на околната среда и водите да утвърди предложените специфични и подробни цели на опазване на ниво защитена зона за защитена зона BG0000366 „Кресна - Илинденци“ и защитена зона BG0002003 „Кресна“, разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., след съобразяване с направените бележки, обективирани в становището на дирекция НСЗП. Решенията на съвета по документите за определяне на специфични и подробни цели на опазване на ниво защитена зона не е обвързващо по отношение на предлаганите изменения на стандартните формуляри.

Г-жа Бояджийска благодари на всички за търпението и даде думата за въпроси по така изложеното становище от дирекция НСЗП.

Доц. д-р Бешков уточни, че в Работната група 1 са участвали и експерти от дирекция НСЗП и има изготвен консенсусен протокол и всичко това е могло да бъде отразено в процеса на работата при предявено несъгласие. Даде кратък пример на хората, които не са специалисти по биологично разнообразие, Натура и т. н. по отношение приоритети/приоритизирани цели, като отбеляза, че това което се предполага по Договора с Дикон за една от приоритетните цели – опазване на един вид пеперуда (*Erannis ankeraria*), който всъщност не може да бъде приоритет, тъй като е скрит вид и не може да бъде намерен, тъй като лети през месец февруари. Акцентира вниманието за приоритет да бъде взет коридор за миграция.

Г-жа Бояджийска благодари и даде думата на г-н Георгиев.

Г-н Валери Георгиев уточни в отговор на казаното от доц. д-р Бешков, че в Работна група 1, разработила така наречения „консенсусен протокол“, не са участвали експерти от отдел Биологично разнообразие, който към момента дори не е съществувал като отдел. В Работната група са участвали единствено колеги, които се занимават с Натура 2000, предвид което не са отчетени специфични за видовете въпроси. Изрази притеснение от включените в „консенсусния протокол“ на видове, какъвто е кърдроглавия пеликан, чието местообитание не е в зоната.

Г-н Мартин Георгиев взе думата и предложи за уточнение следното:

- използването на терминологията – експерти наети от ЕК, вместо експерти от ЕК;
- не е коректно непрекъснато да се цитира името на изпълнителя, разработил първоначалните цели, вземайки предвид сключения договор на МОСВ преди 2 години, което води до недоразумението, че към момента се извършва повторен анализ на вече приет договор.

Г-н Калугеров благодари за коментара и прие критиката, като отговори, че по отношение експертите ангажирани и наети от ЕК е взето под внимание, където е необходимо, същите да бъдат коректно споменавани.

Г-жа Бояджийска благодари и даде думата на г-н Тодоров.

Г-н Тодоров зададе въпрос по отношение бележките и предложенията от становището на Министерство на земеделието дали ще бъдат включени в решението на Съвета. Напомни на членовете на Съвета за взето решение от предишно заседание по отношение на точката от дневния ред за посочените 41 защитени зони от екологична мрежа Natura 2000, с което НСБР предложи на министъра на околната среда и водите предложението МОСВ да възложи изработването на:

1. Инструкция за прилагане на целите в процедурите по чл. 31 от ЗБР
2. Методика за определяне на стойността на параметрите на специфичните цели за нуждите на управлението и мониторинга
3. Методика за преобразуване на мерните единици от показателите на специфичните цели за нуждите на мониторинга и докладването.

След което запита дали ще има такова решение.

Г-н Калугеров благодари и отговори, че взетото решение на предходно заседание на НСБР не е променяно, не е отменено, което означава, че тези ангажименти, които са предложени на министъра на околната среда и водите трябва да се изпълнят, а именно да се изготви:

1. Инструкция за прилагане на целите в процедурите по чл. 31 от ЗБР
2. Методика за определяне на стойността на параметрите на специфичните цели за нуждите на управлението и мониторинга
3. Методика за преобразуване на мерните единици от показателите на специфичните цели за нуждите на мониторинга и докладването.

По отношение на конкретното становище на МЗМ за настоящото заседание отговори, че то до голяма степен се припокрива със становището за предходното заседание и в тази връзка обърна внимание, че заложените стойности на визираните параметри са на база на среднопретеглени стойности, което от своя страна позволява да се извършва стопанисването на горите при съблюдаване на съответни параметри. Параметрите в целите към момента не могат да бъдат изменени, тъй като те са съобразени с изискванията на съответните типове природни местообитания.

Обърна внимание, че след одобряване на целите предстои сериозна работа с МЗ по отношение постигане на синергия. Изрази надежда за участие в предстоящи съвместни срещи с ИАГ и със заместник – министъра на земеделието инж. Валентин Чамбов.

Г-жа Бояджийска потвърди, че въпроса е обсъждан със заместник – министър Чамбов и даде думата на други членове от съвета, които желаят да вземат отношение.

Г-жа Ирена Георгиева изрази своята подкрепа на становището на дирекция НСЗП, което дава ясна представа за казуса и темата на днешното обсъждане.

Подкрепи и казаното от г-н М. Георгиев от МТС по отношение вложените обществени публични средства в работата за създаване на някакъв продукт, който в един момент нататък не е собствен научен принос, а е продукт, който ползва държавата и следва да се отнесем с уважение към този факт и това обстоятелство. В заключение благодари на колегите от МОСВ, че не възприемат и никъде не споменават, че рекреацията и туризма могат да представляват най-значително влияние и заплаха върху значителния брой и вид местообитания, каквито изрази са ползвани в документа подложен на обществено обсъждане. Отбеляза, че туризма е социална дейност и в никакъв случай не е в противоречие с опазването на околната среда и не накърнява биологичното разнообразие. Насочи вниманието от необходимостта да се търсят балансиращи решения между опазването на природната среда, биологичното разнообразие, човешката дейност и осъществяването на човешките потребности, едно от които е именно туризма.

Г-н Бояджийска благодари и оцени високо казаното от г-жа Георгиева, след което предложи на членовете на НСБР да се премине към гласуване на следния текст на проект на решението.

По отношение т. 1 от дневния ред:

По т.1 НСБР предлага на министъра на околната среда и водите да утвърди предложените специфични и подробни цели на опазване на ниво защитена зона за защитена зона BG0000366 "Кресна - Илинденци" и защитена зона BG0002003 "Кресна", разработени по Договор № Д-30-14/07.04.2020 г., след съобразяване с направените бележки, обективирани в становището на дирекция НСЗП. Решенията на съвета по документите за определяне на специфични и подробни цели на опазване на ниво защитена зона не е обвързващо по отношение на предлаганите изменения на стандартните формуляри.

Гласували 22 членове от състава на НСБР и заместник-председателя:

Гласуване: ЗА – 16; ПРОТИВ – 5; ВЪЗДЪРЖАЛИ СЕ – 2;
ПРИЕМА СЕ

По отношение депозираното в МОСВ становище на доц. д-р Бешков с предложен текст на 5 проекта на решения да бъдат подложени на гласуване заедно:

Гласуване: ЗА – 17; ПРОТИВ / ВЪЗДЪРЖАЛИ СЕ – 6;
ПРИЕМА СЕ

По отношение гласуване по същество заедно петте проекта на решения на доц. д-р Бешков по т. 1

Гласуване: ЗА – 6; ПРОТИВ – 13; ВЪЗДЪРЖАЛИ СЕ – 4;
НЕ СЕ ПРИЕМА

По отношение депозираното в МОСВ становище на г-н Дуцов с предложен текст на 3 проекта на решения да бъдат подложени на гласуване заедно:

Гласуване: ЗА – 17; ПРОТИВ / ВЪЗДЪРЖАЛИ СЕ – 6;
ПРИЕМА СЕ

По отношение гласуване по същество заедно трите проекта на решения на г-н Дуцов по т. 1

Гласуване: ЗА – 6; ПРОТИВ – 13; ВЪЗДЪРЖАЛИ СЕ – 4;
НЕ СЕ ПРИЕМА

След изчерпване на дневния ред заседанието на НСБР бе закрито.

МАРИЯ БОЯДЖИЙСКА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НСБР

Секретар на НСБР:
Надя Михайлова